

Стрес і ризик розвитку раку

Рак — це дієслово, а не іменник. Це щось, що тіло «робить», це процес. Тіло не «отримує» рак, а «виробляє».

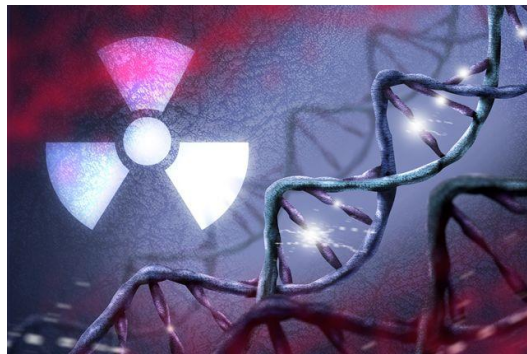

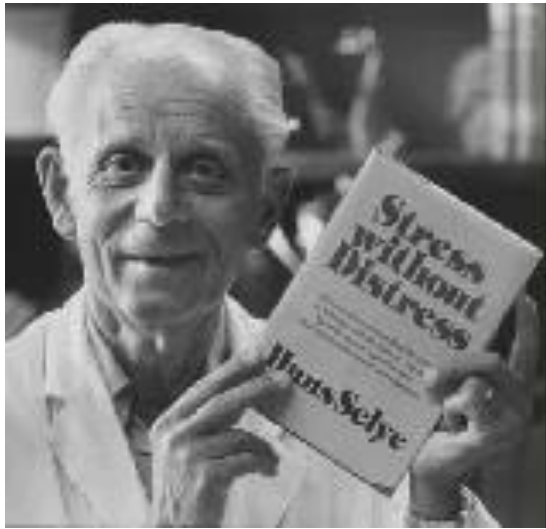
Девід Агус (США)

Пухлина - лише вершина айсберга, а її основа - нездатність людини впоратися з психологічними травмами

- ожиріння
- малорухливий спосіб життя
- неправильне харчування
- віруси
- вплив зовнішніх факторів (радіації, промислові викиди)
- тютюнопаління
- вживання наркотиків
- надмірне вживання алкоголю
- ослаблення імунітету
- спадковість

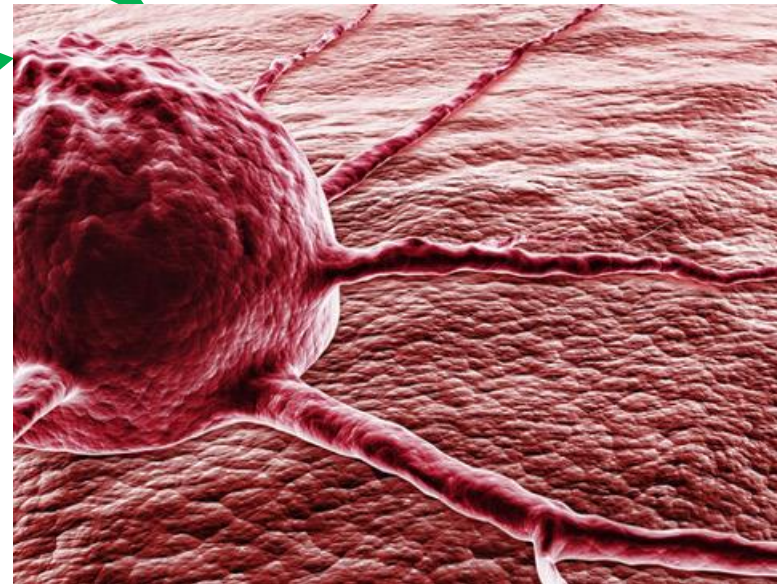
Ганс Сельє, 1936 рік

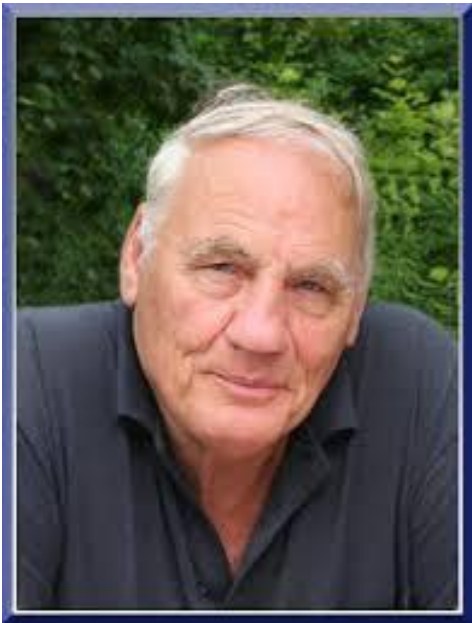
Стрес (від англ. Stress «навантаження, тиск, напруга; стан підвищеної напруги») - сукупність неспецифічних адаптаційних реакцій організму на вплив різних несприятливих факторів-стрессорів (фізичних або психологічних), що порушують його гомеостаз).

CLAUDE GALIEN

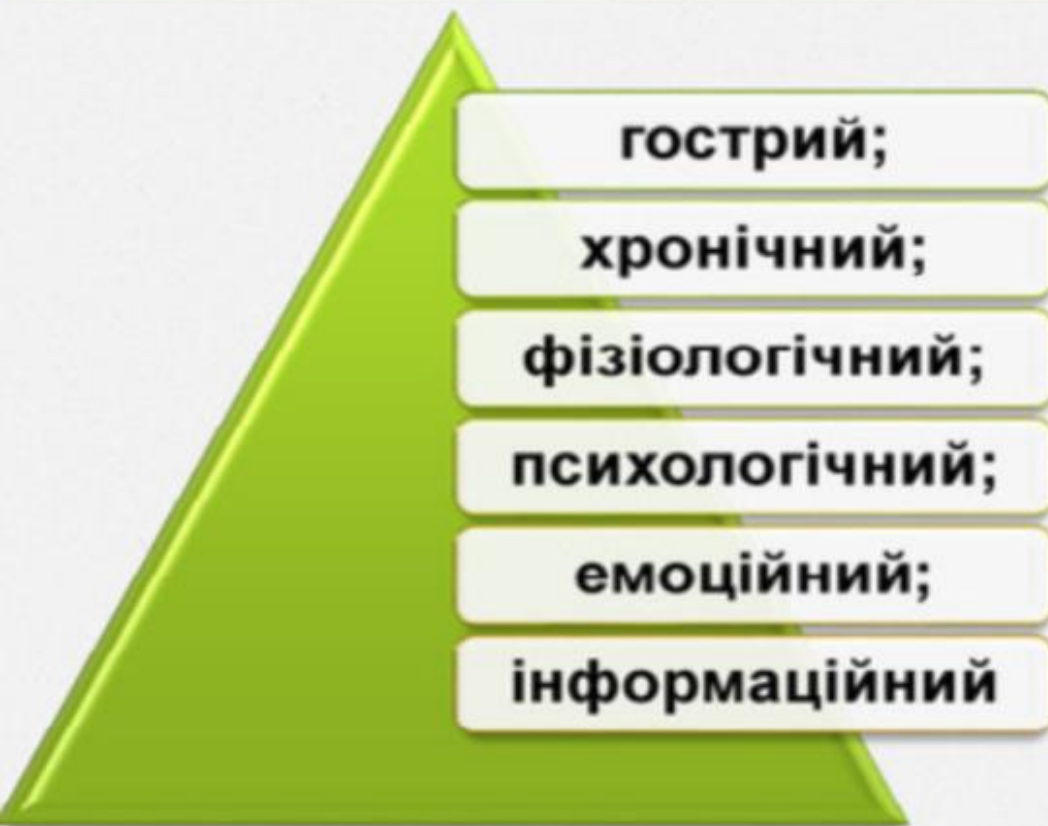

Витративши роки досліджень і розглянувши понад 40 000 історій хвороб, Хамер став засновником теорії про те, що в основі кожного ракового захворювання лежить певний вид жорстокої психологічної травми.

«Рак спричиняє глибока образа, яка довго накопичується і буквально роз'їдає тканини».

У фізіології, медицині та психології виділяють такі стреси:

Хронічний стрес може стати причиною раку.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРЕСУ

- пригнічення імунітету
- ангіогенез
- відхід від апоптозу
- запалення
- вплив на строму і мікрооточення пухлини

ВІДОМІ МЕХАНІЗМИ КАНЦЕРОГЕНЕЗУ ВНАСЛІДОК СТРЕСУ

КАТЕХОЛАМІНИ ТА ГЛЮКОКОРТИКОЇДИ

**ПРИГНІЧЕННЯ
КЛІТИННОГО ІМУНІТЕТУ**

**ОБМЕЖЕННЯ АПОПТОЗУ
РАКОВИХ КЛІТИН**

**ВИХІД РАКОВИХ КЛІТИН ЗІ СТАНУ
“СПЛЯЧКИ”**

**ПРОЛІФЕРАЦІЯ
РАКОВИХ КЛІТИН**

ЗМЕНШЕННЯ ТЕЛОМЕР ХРОМОСОМ

**КЛІТИННА СТАРІСТЬ
(cellular senescence)**

ОПОСЕРЕДКОВАНІЙ ВПЛИВ

**ПОРУШЕННЯ
ЗДОРОВОГО СПОСОБУ
ЖИТТЯ**

ГЛЮКОКОРТИКОЇДИ ТА ІМУННА СИСТЕМА

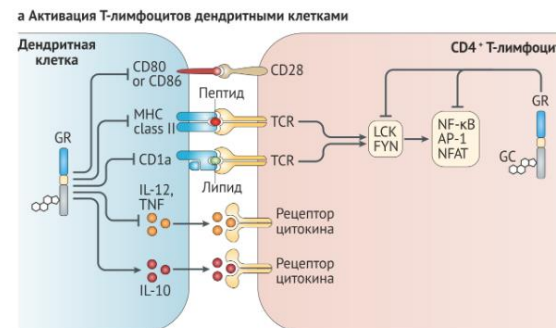
пригнічення клітинного імунітету

зниження активності
природних кілерів

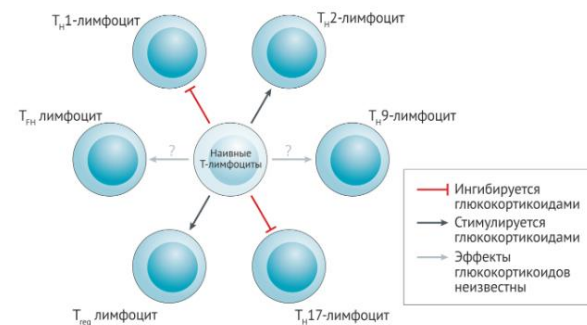
Т-клітини починають
слабкіше відповідати на
мітогени

змінюється баланс Т-хелперів 1-го і
2-го типів:

- кількість Т-хелперів 1-го типу - ↓
- кількість Т-хелперів 2-го типу - ↑

б Поляризация Т-хелперов

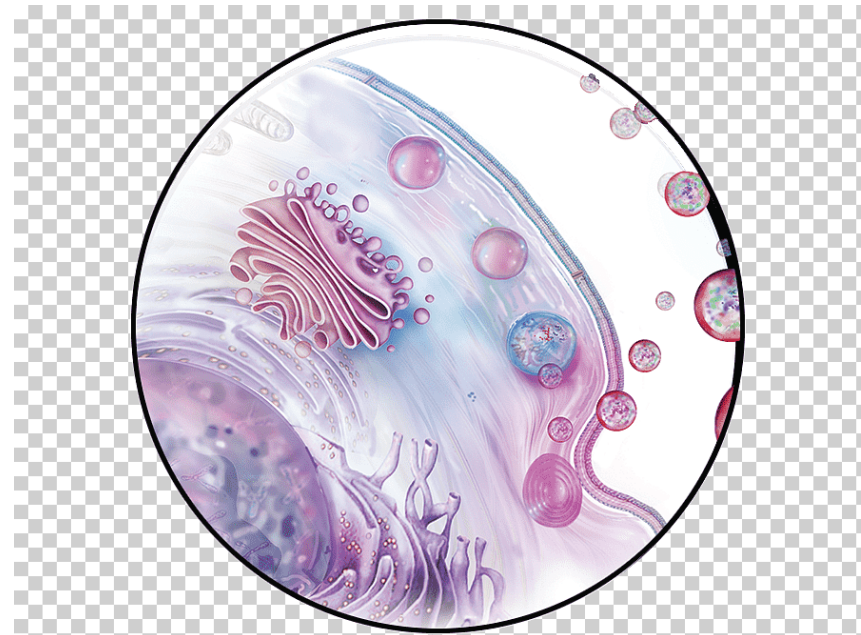

СТРЕС І СПЛЯЧКА РАКОВИХ КЛІТИН

МЕХАНІЗМИ СПЛЯЧКИ РАКОВИХ КЛІТИН:

- зупинка розмноження на рівні однієї окремої клітини
- вся карцинома теж може перебувати в стані сплячки, коли інтенсивність проліферації дорівнює інтенсивності апоптозу

**хронічний стрес виводить
пухлинні клітини із сплячки**

СТРЕС І ТЕЛОМЕРИ

НАСЛІДКИ ЗМЕНШЕННЯ ТЕЛОМЕР

АПОПТОЗ

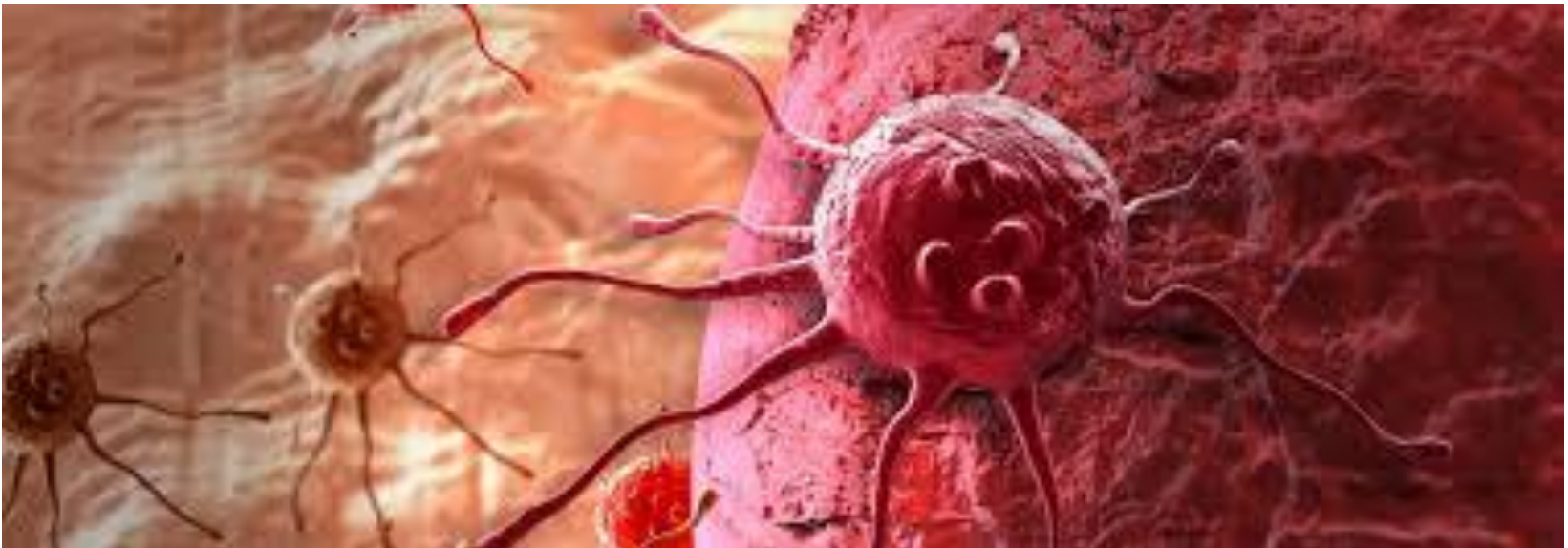
КЛІТИННА СТАРІСТЬ ПІД ДІЄЮ
ГК, СТИМУЛЯЦІЯ ЇХ
ПРОЛІФЕРАЦІЇ

ОПОСЕРЕДКОВАНИЙ ВПЛИВ СТРЕСУ

ПОРУШЕННЯ СНУ І ВІДПОЧИНКУ

ПОРУШЕННЯ ХАРЧУВАННЯ

ЗЛОВЖИВАННЯ КУРІННЯМ ТА АЛКОГОЛЕМ

На сьогоднішній день **прямий зв'язок** стресу з утворенням пухлин не підтверджено.

Лікарі, вчені сьогодні не втомлюються повторювати, що рак складне системне захворювання, пов'язане з пошкодженням генома клітини.

Якби хвороба дійсно була «від нервів», рак з успіхом лікували б не онкологи, а психологи.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

*«Не слід боятися стресу.
Його не буває тільки у мертвих.
Стресом треба управляти.
Керований стрес несе в собі аромат і
смак життя»*

Ганс Сельє